

POLECONY

POLSKIE BIURO
UBEZPIECZYCIELI KOMUNIKACYJNYCH
POLISH MOTOR INSURERS' BUREAU
Członek Rady Blur The Member of the Council of Bureaux

Do Członków PBUK

Warszawa, 27 czerwca 2018r.

PISMO OKÓLNE 1/2018

dotyczy: wzajemnych roszczeń regresowych ubezpieczycieli pojazdów ciągnących i ubezpieczycieli przyczep w przypadku szkód spowodowanych na terytorium Niemiec przez zespoły pojazdów zarejestrowanych w Polsce

Mając na uwadze rozbieżności w zakresie interpretacji przepisów dotyczących wzajemnych roszczeń regresowych ubezpieczycieli pojazdów ciągnących i ubezpieczycieli przyczep w przypadku szkód spowodowanych na terytorium Niemiec przez zespoły pojazdów zarejestrowanych w Polsce niniejszym przedstawiam poniżej pogląd PBUK w tej sprawie.

W typowych sytuacjach odpowiedzialność cywilna za wypadek spowodowany na terenie Niemiec przez zespół pojazdów zarejestrowanych w Polsce podlega prawu niemieckiemu. W prawie niemieckim odpowiedzialność cywilna za wypadki samochodowe uregulowana jest przepisami ustawy o ruchu drogowym. Podstawową normę wskazanej regulacji stanowi przepis, który wprowadza odpowiedzialność na zasadzie ryzyka zarówno posiadacza pojazdu, jak i posiadacza przyczepy przeznaczonej do ciągnięcia przez taki pojazd za szkodę wyrządzoną w związku z ruchem pojazdu lub przyczepy. W przypadku spowodowania szkody przez zespół pojazdów (pojazd połączony z przyczepą) odpowiedzialność w stosunku do poszkodowanego za całość szkody ponoszą zarówno posiadacz pojazdu, jak i posiadacz przyczepy, przy czym odpowiedzialność ta jest solidarna.

W orzeczeniu z dnia 27 października 2010 r. niemiecki Sąd Najwyższy (BGH) stwierdził, że w przypadku spowodowania szkody przez pojazd połączony z przyczepą kierowca pojazdu traktowany jest jednocześnie jako kierowca przyczepy, co powoduje, że pojazd i przyczepa stanowią jedność z punktu widzenia odpowiedzialności. BGH we wskazanym wyroku zajął się odpowiedzialnością ubezpieczycieli i stwierdził, że każdy z nich odpowiada za całą wynikłą z wypadku szkodę, a do stosunku wewnętrznego pomiędzy nimi stosuje się przepis niemieckiej ustawy o umowie ubezpieczenia normujący problem podwójnego ubezpieczenia.

Kwestią wzajemnych roszczeń zwrotnych ubezpieczycieli zespołu pojazdów w wypadkach o charakterze transgranicznym zajął się Trybunał Sprawiedliwości UE. Orzeczenie Trybunału, wydane w dniu 21 stycznia 2016 r. w trybie prejudycjalnym, dotyczyło dwóch wypadków spowodowanych na terenie Niemiec przez zespoły pojazdów zarejestrowanych na Litwie, w stosunku do których umowy ubezpieczenia OC zostały zawarte w litewskich zakładach ubezpieczeń.

TSUE uznał, że w związku z tym, iż obowiązek zaspokojenia poszkodowanego istniejący po stronie ubezpieczyciela OC podmiotu odpowiedzialnego za wypadek wynika z łączącej go z tym podmiotem umowy obowiązkowego ubezpieczenia komunikacyjnego, prawem właściwym dla ewentualnych roszczeń regresowych ubezpieczyciela jest prawo, któremu podlega ta umowa.

Analogicznie w przypadku pojazdów zarejestrowanych i ubezpieczonych w Polsce umowa ubezpieczenia komunikacyjnego OC podlega prawu polskiemu.

W myśl prawa polskiego zobowiązany do pokrycia szkody wyrządzonej przez pojazd ciągnięty jest ubezpieczyciel pojazdu ciągnącego, pod warunkiem że podczas wypadku pojazd ciągnięty był połączony z pojazdem ciągnącym. Literalne zastosowanie tego przepisu mogłoby w rozpatrywanym przypadku prowadzić do uznania, że ubezpieczycielowi pojazdu ciągnącego nie przysługuje roszczenie regresowe do ubezpieczyciela przyczepy.

Prowadząc rozważania dotyczące zakresu ochrony ubezpieczeniowej wynikającego z prawa polskiego nie sposób jednak pominąć art. 25 ust. 3 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, UFG i PBUK (ustawa), zgodnie z którym w przypadku zdarzeń powstałych na terytoriach państw, których biura narodowe są sygnatariuszami Porozumienia Wielostronnego, ubezpieczenie OC posiadaczy pojazdów mechanicznych zapewnia zakres ochrony ubezpieczeniowej wymagany przez prawo państwa, na terytorium którego doszło do zdarzenia, lub określony w ustawie, w zależności od tego, który z tych zakresów jest szerszy. Jako że przyczepa jest pojazdem mechanicznym w rozumieniu art. 2 ust. 10a ustawy, przepis art. 25 ust. 3 ustawy odnosi się także do ubezpieczenia OC posiadacza przyczepy. Oznacza to, że w przypadku zdarzeń powstałych na terytorium Niemiec ubezpieczenie to zapewnia zakres ochrony przewidziany w prawie niemieckim, gdy jest on szerszy niż ten wynikający z ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych. Konsekwencją zastosowania art. 25 ust. 3 ustawy jest objęcie ochroną ubezpieczeniową w ramach ubezpieczenia OC posiadacza przyczepy odpowiedzialności za szkody wynikłe z użycia zespołu pojazdów jako całości. Zatem odpowiedzialność za szkody wynikające z użycia zespołu pojazdów jako całości ponosi także ubezpieczyciel pojazdu ciągnącego. Zachodzi tu więc sytuacja ubezpieczenia tego samego interesu przez dwóch ubezpieczycieli: istnieją dwie umowy ubezpieczenia, ale każda z nich pokrywa tę samą odpowiedzialność (odpowiedzialność za ruch zespołu pojazdów jako całości); jest to zatem przypadek podwójnego ubezpieczenia.

Do ewentualnych rozliczeń pomiędzy ubezpieczycielami ciągnika i przyczepy stanowiących zespół pojazdów, którym spowodowano szkodę należy zastosować odpowiednie przepisy prawa polskiego.

Kwestię podwójnego ubezpieczenia w polskim prawie ubezpieczeniowym normuje art. 824 k.c. Przepis ten nie może być stosowany do ubezpieczeń OC wprost, jednak możliwe jest jego analogiczne stosowanie do rozliczeń między ubezpieczycielami. Możliwe są dwa rozwiązania. Zgodnie z jednym z nich ubezpieczyciele powinni rozliczać się między sobą w proporcji do przyjętych sum gwarancyjnych, a w myśl drugiego w proporcji do kwot odszkodowania, które każdy z nich świadczyłby wówczas, gdyby był jedynym ubezpieczycielem.

Obydwa rozwiązania prowadzą do rozliczeń w częściach równych. Rezultat zastosowania art. 824 k.c. oznacza, że ubezpieczyciel OC tego z członów zespołu, który naprawił wyrządzoną szkodę w całości, może żądać od ubezpieczyciela OC drugiego z pojazdów połowy zapłaconego odszkodowania.

PREZES ZARZĄDU

Mariusz W. Wichtowski